

Bulletin 10/1990

ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

„Kruh nezávislé inteligence“ se ustavil v září minulého roku. Historie jeho vzniku je však ještě o pár měsíců starší. Když v lednu 1989 policie brutálně zasáhla proti účastníkům pietních demonstrací k uctění památky Jana Palacha a zatkla řadu jejich účastníků včetně dramatika Václava Havla, vystoupili proti tomuto aktu nejen kulturní, ale i vědecké pracovníci. Skupina signatářů této protestní petice v čele s členem korespondentem L. Trlifajem se pak znovu dopisem obrátila na tehdejšího předsedu vlády Adamce a poukázala na nutnost zahájit otevřenou diskusi o neřešitelných celospolečenských problémech, které byly důvodem veřejných projevů nespokojenosti. Tato výzva však nebyla přijata.

Tehdy se zrodila myšlenka vytvořit organizační základnu pro nezávislé a kritické posuzování problémů, které byly dosud tabuizovány a pro jejichž analýzu oficiální vědecké instituce neposkytovaly svobodný prostor. Tak po dalších přípravných pracích vznikl Kruh nezávislé inteligence, společenství, které bylo především výrazem vědomí občanské a profesionální odpovědnosti vědeckých pracovníků podílet se na hledání cesty z krize, v níž se naše společnost zjevně nacházela. S programovým prohlášením Kruhu ze 6. září 1989 se ovšem veřejnost mohla seznámit jen prostřednictvím zahraničních rozhlasových stanic, přestože bylo zasláno i domácím sdělovacím prostředkům. Na ustavujícím shromáždění byl zvolen řídicí pracovní tým (stručně označovaný jako exekutiva) ve složení: PhDr. Ivan Gabal, RNDr. Ladislav Hlavatý, RNDr. Jaromír Juna, akademik Miroslav Katětov, RNDr. Lubomír Kopecný, PhDr. Petr Kratochvíl, doc. dr. Libor Pátý, ing. Josef Vavroušek. Do 17. listopadu se počet členů z původních 50 rozrostl na 500. Exekutiva pracovala v uvedeném složení až do konce ledna 1990, kdy byla zvolena exekutiva ve zcela novém složení; tato změna odpovídala principu rotace a také tomu, že převážná většina členů původní exekutivy přešla do náročných politických a jiných funkcí.

Kruh si vytkl za cíl především přispět k rehabilitaci vzdělanosti a racionality, pravdy a poznání, dialogu a tolerance. Tyto cíle se snažil naplnit zejména zpracováním nezávislých odborných analýz v rámci řady projektů z oblasti právní, ekologické, sociální, ekonomické, apod. Předchozí normalizační období a tvrdý ideologický dozor totiž způsobily, že vědecká reflexe skutečného stavu společnosti byla nedostatečná a navíc její výsledky byly utajovány před veřejností. KNI se proto snažil prolomit uzavřenost vědeckých pracovišť a obrátil se svými stanovisky přímo na veřejnost, poslance Federálního shromáždění, ministry. V této činnosti též spatřoval obnovu právního poslání vědy, které bylo dosud deformováno její podřízeností moci. Proto se tématem analýz stalo i nové postavení vědy v životě společnosti, projekt demokratizace Akademie věd a systému vysokého školství.

Členství významných pedagogů v Kruhu bylo nepochybně důvodem, proč se studenti připravující

shromáždění k výročí 17. listopadu 1939 obrátili na pracovní tým KNI, aby se na něm zúčastnil. Akademik M. Katětov pak byl jedním z řečníků pietního aktu na Albertově, odkud vyšel průvod, jenž pak skončil policejním masakrem na Národní tř. Kruh se 19. 11. v pražském Činoherním klubu spolu s dalšími nezávislými iniciativami podílel na vzniku Občanského fóra a řada jeho členů se od prvních okamžiků zúčastnila práce Koordinačního centra OF. Kruh se též angažoval při vzniku nových demokratických struktur v rámci ČSAV a vysokých škol.

Po 17. listopadu se otevřel nový prostor nejen pro proměnu naší společnosti, ale i pro rozvoj vědy. Přesto existence Kruhu nezávislé inteligence neztratila svůj smysl. Nezávislost na politických a institucionálních zájmech i nadoborový charakter Kruhu jsou předpoklady, které mohou tomuto společenství zajistit trvalé místo ve spektru nově vznikajících zájmových organizací. Proto se valně shromáždění 30. 1. 1990 rozhodlo požádat o registraci. Ve svém prohlášení pravi:

Dnešní doba je plná obrovských nadějí. Můžeme je promarnit jen vlastními chybami. Proto se role kritického a zároveň konstruktivního myšlení ještě znásobila. Po desetiletích zamlčování vážných problémů, po desetiletích omezování svobodného badání nemá – bohužel – naše společnost k dispozici hotové odpovědi na řadu klíčových otázek. Přitom je musí řešit ve značném spěchu a v situaci radikálních proměn politických a institucionálních struktur. Je tedy nanejvýš nutné, aby v celospolečenské diskusi, již jsme dnes svědky, zazněl hlas československé inteligence a aby se v rámci nově nabyté svobody prosazovala kritéria střízlivého a věcného posuzování.

Vědecké ústavy i vysoké školy, jejichž činnost byla podvazována řadou ideologických omezení, začnou nepochybně brzy plnit roli, která jim náleží. Nicméně i tak bude zapotřebí platformy, na níž by se odborníci různých oborů za účasti širší veřejnosti a před jejich zraky mohli setkávat, diskutovat a vyjadřovat stanoviska k základním rozhodnutím, jež nás čekají.

Po dlouhém období narušování akademických práv a nezávislosti vědy bude nezbytné usilovat i o obrodu etických principů ve vědě a v ostatních oblastech kultury tak, aby se světlo rozumu a hlas svědomí staly určujícími vodítky naší práce. Je také nutné napomáhat zapojení československé vědy do kontextu vědy světové i sblížení vědy s dalšími oblastmi kultury a celým životem společnosti.

Kruh nezávislé inteligence se hlásí k těmto úkolům a chce je naplňovat přednáškami, veřejnými diskusemi, zpracováním odborných veřejných stanovisek, v nichž by se mohla uplatnit mezioborová spolupráce a obecnější pohled, zaměřený k širším horizontům jednotlivých oblastí poznání a kultury.

Z pracovníků ČSAV působí v nové exekutivě tito kolegové: RNDr. J. Doskočil, DrSc., PhDr. M. Komárek a ing. I. Pilip.

PhDr. Petr Kratochvíl

Usnesení představenstva Komory volených zástupců pracovišť ČSAV

V období normalizace bylo existenčně postiženo velké množství pracovníků ČSAV. Prakticky všichni z nich museli pracovat za nižší plat, než by byla jejich mzda na vědeckých pracovištích. Někteří se dožili loňské revoluce v předpenzijním věku a byli nyní přijati zpět do ČSAV. Jiní mezitím odešli do důchodu a tento důchod jim byl vyměřen z jejich nízkého platu. Všichni velmi podstatně ztratili na příjmech (v této souvislosti se nezmiňujeme o ztrátách dalších, neekonomických, zpravidla mnohem těžších).

Finanční kompenzaci těchto bývalých pracovníků ČSAV nelze zajistit, protože vůbec není představa o tom, kde vzít fondy na takové kompenzace. Nyní jsme se dozvěděli, že pro několik rehabilitovaných členů ČSAV se připravuje zpětné vyplacení odměn za členství v ČSAV, které jim bylo neprávem odňato. Domníváme se, že takový diferencovaný přístup k jednotlivým kategoriím rehabilitovaných osob je nemorální, ať by byl podložen jakýmkoliv právními argumenty. Je tomu tak rovněž proto, že se jedná o miliónové částky, jejichž vyplacení by nezanedbatelně poškodilo celé úsporné hospodaření Akademie; konec konců by se dotklo i rehabilitovaných pracovníků ČSAV, kteří byli nedávno přijati zpět do ústavů.

Představenstvo Komory volených zástupců pracovišť ČSAV se proto na dnešní schůzi usneslo, aby v ČSAV zásadně nebyly vypláceny žádné dílčí kompenzace za ekonomické ztráty, které bývalí či současní pracovníci nebo členové ČSAV utrpěli v době normalizace. Takové kompenzace mohou být vypláceny pouze všem postiženým osobám zároveň. Pokud se zmínění členové ČSAV domnívají, že bez kompenzace by jejich příjmy klesly pod životní minimum, mohou se obrátit na soud.

V Praze dne 10. dubna 1990

ing. V. Hančil
místopředseda Komory
volených zástupců pracovišť ČSAV

Plný text zápisů z jednání prezidia není v Bulletinu otiskován z rozsahových důvodů. Členům ČSAV a zástupcům pracovišť ČSAV je zápis k nahlédnutí v sekretariátu prezidia ČSAV.

Návrh opatření k restrukturalizaci pracovišť ČSAV v oblasti věd o umění

Prezidium

1. bere na vědomí předložený návrh opatření k restrukturalizaci pracovišť ČSAV v oblasti věd o umění;
2. podle § 17 odst. 4 písm. b) stanov ČSAV zřizuje s účinností k 1. 5. 1990 Ústav pro hudební vědu ČSAV se sídlem v Praze 1, Na Perštýně 1, vyčleněním oddělení hudební vědy ze současněho Ústavu teorie dějin a umění ČSAV; pracoviště bude zařazeno do oddělení společenských věd ČSAV;
3. schvaluje s účinností k 1. 5. 1990 změnu názvu Ústavu teorie a dějin umění ČSAV na Ústav dějin umění ČSAV;
5. zmocňuje M. Katětova, aby pověřil vedením Ústavu pro hudební vědu ČSAV k 1. 5. 1990 PhDr. Ivana Poledníka, DrSc.;

Návrh na převod edice Dílo J. A. Komenského z Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV do Filozofického ústavu ČSAV

Prezidium

1. souhlasí s tím, aby edice Dílo J. A. Komenského byla s účinností k 1. 5. 1990 převedena z Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV do Filozofického ústavu ČSAV;

Zpráva o významných výsledcích a hlavních směrech další činnosti ČSAV a SAV

Projednávání předložené zprávy uvedl M. Katětov, který připomenul, že zpráva byla vypracována z podnětu býv. místopředsedy federální vlády F. Reichla. I ve změně situace však bude možno této kvalitně zpracované zprávy využít jak pro potřebu vládních míst, tak i k publicitě významných výsledků i dalších perspektiv činnosti ČSAV a SAV. V diskusi bylo zpracování zprávy kladně oceněno a byla vyslovena drobná připomínka k její úpravě.

Prezidium

1. bere s připomínkou na vědomí zprávu o významných výsledcích a hlavních směrech další činnosti ČSAV a SAV;
2. ukládá M. Katětovi využít předloženou zprávu jako podklad pro jednání s vládními orgány.

Předběžný návrh prozatímních stanov Československé akademie věd

Předložený návrh uvedl V. Knapp, který informoval prezidium o postupu a způsobu jeho přípravy a doporučil, aby návrh byl projednán pouze předběžně s tím, že k připomínkám předsednictva Komory volených zástupců pracovišť ČSAV i předsednictva SAV bude nutno znovu se vrátit v Komisi pro přípravu nové právní úpravy Akademie. V obsáhlé diskusi byly probrány především připomínky předsednictva SAV a byla předběžně navržena přijatelná forma jejich realizace. V souvislosti s těmito připomínkami byla znovu diskutována i problematika struktury a složení budoucího prezidia ČSAV.

Prezidium

1. bere s připomínkami na vědomí předložený předběžný návrh prozatímních stanov ČSAV;
2. ukládá V. Knappovi:
  - a) projednat připomínky a návrhy úprav stanov v Komisi pro přípravu nové právní úpravy Akademie;
  - b) předložit upravený návrh stanov příštím zasedání prezidia ke konečnému schválení.

Návrh dohody o spolupráci mezi Univerzitou Karlovou a Československou akademií věd

Návrh uvedl M. Katětov. V diskusi byly k návrhu k návrhu podány některé upřesňující formulační připomínky.

Prezidium

1. schvaluje dohodu o spolupráci mezi Univerzitou Karlovou a ČSAV podle předloženého návrhu s připomínkami;
2. zmocňuje M. Katětova:
  - a) aby v dohodě s rektorem Univerzity Karlovy provedl konečnou úpravu dohody a podepsal ji za ČSAV;
  - b) aby po podpisu dohody seznámil s jejím zněním pracoviště ČSAV a vydal příslušný pokyn k její realizaci.

Zřízení návrhové skupiny pro záležitosti vědecké výchovy a vědeckých hodnot

Návrh uvedl V. Fučík. V diskusi bylo navrženo složení návrhové skupiny doplněno a upřesněno.

Prezidium

1. schvaluje zřízení návrhové skupiny pro okruh problémů spojených s vědeckou výchovou ve složení: člen korespondent Ladislav Haňka; PhDr. Zdeněk Novák, CSc.; ing. Pavel Svoboda; dr. Silvestr Takács; dr. Zdeněk Svoboda; dr. Vladimír Fučík, CSc.; dr. Milan Bezděk; dr. Miloš Havelka, CSc.; dr. Petr Lukáš; prof. Ladislav Ebringer; dr. Pavol Stríženec; dr. Ondřej Majer, s tím, že toto složení bude doplněno o 3–4 zástupce Rady vědců SAV;
2. ukládá L. Haňkovi svolat a řídit jednání návrhové skupiny;
3. ukládá návrhové skupině:
  - a) předložit prezidiu ČSAV dne 30. 5. 1990 návrh na složení Komise ČSAV pro vědeckou výchovu;
  - b) připravit a předložit návrh stanoviska prezidia ČSAV k dosavadní soustavě vědeckých hodnot i návrh zveřejnění tohoto stanoviska jako předpokladu k další diskusi o zákonných normách, týkajících se vědy a vědecké výchovy;
  - c) sledovat další vývoj přípravy vysokoškolského zákona a uplatnění podaných připomínek ČSAV a průběžně informovat prezidium a předsednictvo Komory volených zástupců pracovišť ČSAV.

Zpráva o hospodaření kapitoly č. 161 – Československá akademie věd za rok 1989

Zprávu uvedl K. Martinek. V diskusi byl zejména doporučeno upravit úvodní část zprávy a poukázat na větší šíři i mnohostrannější význam dosažených vědeckých výsledků ČSAV. V podrobnostech je třeba odkázat na zprávu pro federální vládu, projednanou v bodě V. programu tohoto zasedání. Vedle toho byly vysloveny některé dílčí připomínky k hospodářské části zprávy.

Prezidium

schvaluje s připomínkami předloženou zprávu o hospodaření ČSAV za rok 1989.

Návrh rozpisu ukazatelů rozpočtu pracovištím ČSAV a vědeckým společenstvem při ČSAV na rok 1990

Návrh uvedl K. Martinek, který charakterizoval postup jeho zpracování a vyzdvihl úlohu ekonomické komise předsednictva Komory volených zástupců pracovišť ČSAV při jeho přípravě. V obsáhlé diskusi bylo především poukázáno na to, že závazné hospodářské materiály je napříště třeba zpracovávat srozumitelně a s patřičnými vysvětlivkami tak, aby je vědecké řídicí orgány mohly posuzovat

odpovědně a přitom bez zbytečných časových ztrát. Pokud jde o věcné připomínky, bylo především doporučeno snížit výdaje na VÚTR o 10 % v souladu s celkovým krácením rozpočtu ČSAV, považovat částky na výdaje vládní Komise pro analýzu let 1967 – 1970 pouze za zálohy, zrušit rezervu na výplaty odměn členů ČSAV v rámci rehabilitačního řízení a minimalizovat rezervy na restituci rehabilitovaných pracovníků ČSAV a na platy nových feditelů pracovišť ČSAV; takto uspořené prostředky ponechat v rezervě. Další připomínky se týkaly rozpisu prostředků pro Prognostický ústav ČSAV, zrušení společných cen ČSAV, zrušení společných cen ČSAV s dalšími Akademii věd východoevropských zemí a nedokonalého určení úkolů, spadajících do zdravotnického výzkumu. V souvislosti s projednáváním těchto otázek bylo též oznámeno, že předsednictvo Komory volených zástupců pracovišť ČSAV předloží návrh na zrušení nebo podstatně omezení odměn členů ČSAV.

Prezidium

1. bere na vědomí předloženou zprávu s připomínkami;
2. schvaluje nový rozpis ukazatelů rozpočtu pracovištím ČSAV a příspěvků vědeckým společenstvem při ČSAV na rok 1990 ve smyslu předloženého návrhu a připomínek k vytvoření dalších finančních rezerv;
3. ukládá A. Šachovi oznámit pracovištím ČSAV schválené ukazatele rozpočtu na rok 1990 a Komisi prezidia ČSAV pro organizaci vědeckých společností při ČSAV výši schválených příspěvků;
4. ukládá vědeckému sekretariátu ČSAV, aby nejpozději do konce III. čtvrtletí 1990 předložil prezidiu ČSAV zprávu o stavu rozpočtových rezerv a návrh na jejich využití;
5. stanoví, že pracovní místa, výjimečně poskytovaná pracovištím pro přijímání rehabilitovaných pracovníků, budou pracovištím pouze zapůjčena do 31. 12. 1990.

Projednání stanovisek centrálních orgánů k návrhu pravidel pro provádění vědeckorealizační činnosti na pracovištích ČSAV (SAV)

Návrh, upravený podle připomínek předchozího zasedání prezidia, uvedl K. Martinek. V diskusi bylo doporučeno omezit platnost navržených pravidel pouze na pracoviště ČSAV v České republice a blíže specifikovat podmínky pro účast pracovišť na vědeckorealizační činnosti ve vztahu k zabezpečování rozpočtově stanovených příjmů ČSAV.

Prezidium

1. bere předložený návrh na vědomí s připomínkami;
2. souhlasí s odesláním dopisu ministru financí ČSFR podle předloženého návrhu;
3. ukládá M. Katětovi a K. Martinkovi projednat s předsedou Státní komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj A. Delongem problematiku zavedení vědeckorealizační činnosti na pracovištích ČSAV;
4. ukládá K. Martinkovi, aby v případě schválení návrhu předložil prezidiu specifikaci podmínek pro účast pracovišť ČSAV na vědeckorealizační činnosti ve smyslu připomínek z diskuse.

Návrh na organizaci oslav 100. výročí vzniku České akademie věd a umění

Návrh uvedl V. Knapp.

Prezidium

1. schvaluje organizaci oslav 100. výročí vzniku České akademie věd a umění podle předloženého návrhu;
2. souhlasí s vytvořením výboru pro uspořádání oslav 100. výročí ČAVU v tomto složení:

předseda: dr. F. Šmahel, CSc.

členové: dr. J. Čechura, CSc.; dr. F. Daneš, DrSc.; prof. dr. I. Hlaváček, CSc.; JUDr. J. Klabouch, CSc.; akademik J. Kotlík; akademik J. Macek; akademik P. Málek; dr. Z. Pešat, CSc.; dr. J. Pokorný; dr. Z. Šolle, DrSc.; prof. dr. L. Tondl, DrSc.; doc. J. Válek;

tajmnice dr. M. Pokorná;
3. pověřuje gestí za organizační zabezpečení oslav Ústřední archiv ČSAV;
4. ukládá F. Šmahelovi ve spolupráci se Z. Šollem předložit prezidiu ČSAV koncem roku 1990 zprávu o zabezpečení oslav 100. výročí ČAVU včetně jejich materiálnětechnického zabezpečení.

Návrh na zřízení časopisu Kontexty vědy a technologie

Návrh uvedl V. Dvořák. Blíží informaci o poslání navrhovaného časopisu a jeho ekonomickém zabezpečení podal O. Renner.

Prezidium

1. souhlasí s vydáváním časopisu Kontexty vědy a technologie podle předloženého návrhu;
2. stanoví vydavatelem časopisu Ústav teoretických základů chemické techniky ČSAV;

Návrh na navázání spolupráce s Japan Society for the Promotion of Science

Návrh uvedl V. Hančil.

Prezidium

1. bere se souhlasem na vědomí návrh na navázání spolupráce s Japan Society for the Promotion of Science;

Jmenování zástupce místopředsedy ČSAV pověřeného řízením oddělení věd (I) o neživé přírodě ČSAV

Návrh uvedl M. Katětov.

Prezidium

podle § 24 odst. 5 stanov ČSAV pověřuje člena korespondenta Ludvíka Wanieka zastupováním místopředsedy ČSAV akademika A. Delonga v řízení oddělení věd o neživé přírodě ČSAV.

Návrh na změny ve složení vědeckých kolegií ČSAV

V diskusi byl s předloženým návrhem vysloven souhlas s těmito dodatečnými dílčími připomínkami:

- místopředsedou vědeckého kolegia astronomie a geofyziky ČSAV byl jmenován RNDr. Svatopluk Kříž, DrSc.; člen korespondent Václav Bumba zůstává členem kolegia;
- z vědeckého kolegia teoretických základů zemědělství byl odvolán prof. ing. A. Slabý, CSc., a do tohoto kolegia byl nově jmenován prof. ing. J. Hron, DrSc.;
- dalšími členy vědeckého kolegia věd o umění ČSAV byli jmenováni prof. J. Kopecký, DrSc., a dr. J. Opelík, CSc..

Prezidium

1. bere s připomínkami na vědomí návrhy změn ve složení vědeckých kolegií ČSAV, předkládané ve smyslu usnesení mimořádného valného shromáždění členů ČSAV ze dne 21. 12. 1989;
2. ve smyslu ustanovení § 17 odst. 4 písm. a) stanov ČSAV:
  - a) odvolává s účinností ke dni 30. 4. 1990 předsedy, místopředsedy a členy vědeckých kolegií ČSAV podle přílohy III předloženého návrhu s připomínkami;
  - b) jmenuje s účinností ke dni 1. 5. 1990 předsedy, místopředsedy a členy vědeckých kolegií ČSAV podle přílohy III předloženého návrhu s připomínkami;

Souhrnný návrh rekonstrukce pomocných orgánů ČSAV

Návrh uvedl M. Katětov, který doporučil jeho schválení s dílčí úpravou.

Prezidium

1. ruší s účinností k 30. 4. 1990:

- Komisi ČSAV pro společné ceny ČSAV a AV SSSR, ČSAV a AV NDR a ČSAV a PAV
- Radu pro souhrnnou prognózu včetně jejích komisí,
- Komisi prezidia ČSAV pro dlouhodobý rozvoj a uplatnění vědy,
- Komisi prezidia ČSAV pro prognózy ekonomického rozvoje,
- Komisi prezidia ČSAV pro prognózy rozvoje ČSR a SSR,
- Komisi prezidia ČSAV pro prognózy sociálního rozvoje,
- Komisi prezidia ČSAV pro popularizaci vědy,
- Komisi prezidia ČSAV pro výzkum otázek míru a odzbrojení,
- Koordináční výbor prezidia ČSAV pro vědecké přístroje a automatizaci vědeckých výzkumů,
- Radu stálého semináře k filozofickým a metodologickým otázkám rozvoje přírodních a technických věd prezidia ČSAV,
- Společnou komisi ČSAV a ÚV odborového svazu pracovníků školství a vědy pro rozvoj pracovní iniciativy,
- Společnou komisi prezidia ČSAV a ÚV SSM pro otázky práce s mladými pracovníky ČSAV,
- Radu prezidia ČSAV pro koordinaci meziresortní spolupráce v otázkách obrany,
- Radu prezidia ČSAV pro vědeckou spolupráci s ministerstvem vnitra ČSSR v otázkách vědeckého rozvoje,
- Radu prezidia ČSAV a předsednictva SAV pro spolupráci s ministerstvem školství ČSR a SSR,
- Řídící komisi ČSAV pro péči o pracovníky,
- redakční radu časopisu Věstník ČSAV;

2. ukládá A. Sachovi

- a) aby ve spolupráci s příslušnými funkcionáři a předsednictvem Komory volených zástupců pracovišť ČSAV zabezpečil postupné předkládání návrhů rekonstrukce těchto pomocných orgánů:
  - Komise prezidia ČSAV pro organizaci vědeckých společností při ČSAV,
  - Komise prezidia ČSAV pro posuzování vědecké kvalifikace pracovníků,
  - Resortní atestační komise ČSAV pro atestaci vědeckotechnických pracovníků,
  - Komise prezidia ČSAV pro vědecké informace,
  - Komise prezidia ČSAV pro dopravu a spoje,
  - Komise prezidia ČSAV pro elektronizaci,
  - Komise prezidia ČSAV pro vodní hospodářství,
  - Společné komise ČSAV a SAV pro ASR,
  - redakčního kruhu časopisu Věstník ČSAV;

Návrh na nové složení Čs. národního komitétu pro mezivládní program UNESCO Člověk a biosféra (MAB)

Návrh uvedli K. Martinek a J. Jeník.

Prezidium

- odvolává s účinností k 30. 4. 1990 dosavadní členy a funkcionáře Čs. národního komitétu pro mezivládní program UNESCO Člověk a biosféra (MAB);
- schvaluje s účinností od 1. 5. 1990 toto nové složení Čs. národního komitétu MAB:
ing. A. Buček, CSc.; RNDr. Z. Dúbravcová, CSc.; RNDr. H. Hilbert, CSc.; O. Hodanová; RNDr. J. Holčík, CSc.; ing. V. Hrušková; RNDr. K. Hudec, CSc.; RNDr. V. Ira, CSc.; doc. ing. J. Jeník, CSc.; prof. ing. E. Klíma, DrSc.; dr. D. Kvasničková, CSc.; RNDr. J. Květ, CSc.; akademik V. Landa; ing. F. Povolný; dr. V. Rosová, CSc.; RNDr. M. Rychnovská, DrSc.; ing. A. Slepíčka, DrSc.; RNDr. V. Straškrabová, DrSc.; RNDr. J. Štursa; ing. F. Urban; ing. I. Vološ-čuk, CSc. s tím, že národní komitét si sám zvolí svého předsedu, místopředsedu a tajemníka;

Zajištění úhrady devizových nákladů na zahraniční ochranu vynálezů ČSAV

Návrh uvedl K. Martinek. Po vyjasnění některých otázek vyslovilo prezidium s navrženým řešením souhlas.

Prezidium

- bere na vědomí zprávu o nové situaci ve věci úhrady nákladů na zahraniční ochranu vynálezů ČSAV v důsledku toho, že příslušná čs. oprávněná organizace nemá již pro tento účel potřebné devizové zdroje;
- ukládá A. Sachovi
  - a) aby vyčlenil z rezervy ČSAV devizové prostředky potřebné pro zajištění zahraniční ochrany vynálezů ČSAV v roce 1990 a poskytl je pro tento účel k dispozici Ústředí pro vynálezy a objevy ČSAV;
  - b) aby počínaje rokem 1991 vyčlenil devizové prostředky z rezervy ČSAV pro zapůjčení pracovištím ČSAV na zahraniční ochranu jejich vynálezů, pokud sama potřebné zdroje nemají, nebo jsou nedostatečné;
- ukládá ředitelům pracovišť ČSAV
  - a) zajistit ve spolupráci s Ústředím pro vynálezy a objevy ČSAV ze svých devizových zdrojů devizové prostředky na zahraniční ochranu svých vynálezů v roce 1991 s výsledkem, že pracoviště ČSAV budou nadále tuto zahraniční ochranu uhrazovat ze svých zdrojů;
  - b) zajistit přechodem na účet ÚSVO ČSAV ze svých korunových zdrojů úhradu rozpočtem ČSAV nepokryté korunové části nákladů na zahraniční ochranu svých vynálezů v roce 1990 ve výši stanovené ÚSVO ČSAV podle podílu pracoviště na celkových nákladech na zahraniční ochranu vynálezů ČSAV.

Zásady státní politiky pro oblast vědy a techniky

Informaci podal V. Hančíl.

Prezidium

- bere se souhlasem na vědomí informaci o dosavadním postupu v přípravě návrhů zásad státní politiky pro oblast vědy a techniky;
- doporučuje uspořádání společného semináře představiteli zúčastněných orgánů a institucí k základním otázkám státní politiky v oblasti vědy dne 27. dubna 1990.

Informace o jednání s ministrem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky prof. dr. A. Adamem, DrSc., dne 13. 4. 1990

Informaci o jednání, jehož předmětem bylo vypracování společných připomínek k dosavadnímu návrhu zákona o vysokých školách, prohloubení vzájemné spolupráce, pomoc pracovníků ČSAV při přípravě nových učebnic a předběžná úvaha o zřízení komise všech zainteresovaných orgánů pro otázky vědecké výchovy a vědeckých hodnot, podal M. Katětov.

Prezidium

bere přednesenou informaci se souhlasem na vědomí.

ODPOVĚĎ NA OTEVŘENÝ DOPIS

předsednictva Komory volených zástupců ČSAV

Vážené předsednictvo, původně jsem nechtěl na Váš otevřený dopis (MF 6. 4.) reagovat, neboť výměna otevřených dopisů nevyřeší palčivou situaci v oblasti československé vědy. Uvádím jsem si však, že odpověď je nejen nutností, ale i mou povinností.

Zřejmě jste mě v mém interview nepochopili, nebo lépe nechtěli pochopit. Snad nechcete tvrdit, že francouzské CNRS má v oblasti řízení a organizace vědy něco společného s naší ČSAV, založenou v 50. letech „věhlasným“ akademikem Zdeňkem Nejedlým podle sovětského vzoru? Stejným Zdeňkem Nejedlým, který ve stejných letech deklamoval naši vynikající vzdělávací soustavu, kterou již před válkou obdivovala Evropa i zámoří.

Nechci s Vámi polemizovat o poměru základny výzkumu na vysokých školách a jiných institucích, či o počtu pracovníků,

kteří se v jednotlivých zemích zabývají vědou a výzkumem. To jsou čísla všeobecně známá. Na druhé straně je však důležité, do jaké míry organizace a řízení naší vědy podporují tendence k její větší účinnosti a vyššímu využití našeho vědeckého potenciálu. Když jsem si přečetl návrh nového zákona o Akademii s navrhovanou existencí ČAV, SAV a ČSAV, nepřesvědčilo mě nic o snaze ČSAV odstranit hierarchicko-byrakrický způsob řízení naší vědy. Stanovisko, které jsem uvedl v interview, podporuje nejen současné vedení ČVUT a celá akademická obec, ale i řada nově zvolených rektorů vysokých škol.

Na závěr chci poznamenat, že vzájemná konfrontace nic nevyřeší. Jen oboustranná spolupráce na novém návrhu zákona o vědě povede k úspěchu.

Doc. Ing. STANISLAV HANZL, CSc., rektor ČVUT v Praze

SOBOTA
14. IV. 90

ODPOVĚĎ PŘEDSEDNICTVA KOMORY volených zástupců pracovišť ČSAV rektorovi ČVUT doc. ing. Stanislavovi Hanzlovi, CSc.

Vážený pane rektore,

podobně jako Vy ani my se nedomníváme, že se palčivé otázky řeší výměnami otevřených dopisů a uvítali jsme proto s radostí, že jste se ve své odpovědi na náš otevřený dopis (MF 14. 4.) rozhodl ustoupit od konfrontačních metod. Jestliže Vám přesto opět otevřeně odpovídáme v tisku, je to dáno tím, že Vaše odpověď byla znovu zatížena některými závažnými dezinformacemi. Tato skutečnost nás znepokojuje tím více, že jako vědci jsme zvyklí zacházet obezřele s fakty a překvapuje nás, když kdokoli z vědecké obce argumentuje jiným způsobem.

Napsal jste mimo jiné, že Vás nepřesvědčilo, když jste si přečetl návrh nového zákona o Akademii s navrhovanou existencí ČAV, SAV a ČSAV. Návrh tohoto zákona jste si ve skutečnosti přečíst nemohl, protože zatím neexistuje. O jeho předpokládané podobě proběhlo sice několik letmých zmínek v tisku, ale i z nich bylo jasně patrné, že ČSAV jakožto učená společnost významných vědců nebude vůbec do řízení vědy zasahovat a pod zkratkami ČAV a SAV se skrývají pouze souhrnné názvy pro soustavy akademických ústavů v rámci obou našich republik. Znění návrhu zákona se zatím teprve připravuje a o jeho budoucí podobě vedeme diskuse. Jeho finální podoba bude předložena vědecké obci k diskusi nejdříve v červnu. Až si jej vskutku přečtete, poznáte jistě, že se zde nezachovává „hierarchicko-byrakrický způsob řízení vědy“, po jakém nedychtíme ani my, ale že se inspirujeme demokratickými formami organizace vědecké práce uplatňovanými např. právě ve francouzské CNRS.

Při práci na zákoně o Akademii jsou plně respektovány zásady budoucí organizace vědy u nás, na kterých se na kolokviu ve Smolenicích v únoru t.r. dohodli zástupci ČSAV, SAV a vysokého školství obou republik. Počítáme s tím, že hlavní koordinující orgán (tzv. federální fond pro vědu) bude zcela vyvázán z vlivu jak Akademie, tak rezortních ministerstev a bude stimulovat práci jednotlivých výzkumných týmů pobídkovou formou (tzv. granty). Budeme velice rádi, jestliže při dotváření tohoto demokratického modelu budeme moci spolupracovat i s Vámi, jako již spolupracujeme s jinými vysokými školami, jak se můžete přesvědčit z návrhu na spolupráci s Universitou Karlovou, který schválilo prezidium ČSAV dne 18. 4. 1990. Je nám ovšem zřejmé, že jako rektor jedné z našich vysokých škol stojíte v této době před nepřehlednou řadou jiných závažných problémů, vždyť – jak jste sám zdůraznil – vzdělávací soustava u nás byla deklasována již v době působení akademika Z. Nejedlého v padesátých letech a období tzv. normalizace její akceschopnost a funkčnost ještě více podlomila.

S přátelskými pozdravy

předsednictvo Komory volených zástupců
pracovišť ČSAV

Z nejdůležitějších bodů jednání PK 3. a 10. dubna.

Zasedání předsednictva v dubnu vede V. Hančil. Po delší době se PK vyjadřovalo k nejnovějším společensko-politickým událostem, a sice k litevské otázce a k výzvě OF ČKD Polovodiče. O první zmíněné rezoluci jste byli informováni v 8. čísle Bulletinu, výzva ke generální stávce byla odeslána všem voleným zástupcům pracovišť. Zaslouhou P. Peňáze se podařilo zajistit i překlad rezoluce do litevštiny.

Ve středu zájmu je v současné době, jak se dalo očekávat, otázka vysokoškolského zákona. Vzhledem k tomu, že neproběhlo jeho tradiční připomínkování oficiální cestou, připravuje PK připomínky, s nimiž bude plénum obratem seznámeno.

Již podvzájemně projednávalo PK návrhy na zřízení nových časopisů, a sice Přítomnosti, kolem jejího vydávání je dosti nejistoty, a to jak v otázce rozpočtu, tak i koncepce a časopisu Kontexty vědy a technologie, který by měl být vydáván ve spolupráci (a od 1. 1. 1990 i na náklady) firmy CONNECO.

Z dalších bodů vyjímáme: 3. 4.:

III.. Reakce PK na rozhovor rektora ČVUT doc. ing. Stanislava Hanzla, CSc., publikovaný v MF 31. 3. 1990, s. 3

A. Kostlán upozornil PK, že v rozhovoru byly uvedeny některé zkreslené informace k otázce uspořádání vědecké základny. Předložil PK návrh otevřeného dopisu rektoru ČVUT a redakci MF, v němž zmíněné desinformace uvádí na pravou míru.

PK znění dopisu bez připomínek schválilo.

IV. Informace o ustavení Asociace výzkumných organizací v Brně

P. Lukáš referoval přítomným o schůzce zástupců ze 131 resortních výzkumných ústavů a SK VTRI, která se konala 26. 3. 1990 v Brně. Na této poradě byla ustavena zmíněná asociace a přijata rezoluce odmítající monopol ČSAV v oblasti základního výzkumu.

PK pověřuje P. Lukáše zajištěním kontaktů s touto organizací.

IX. Příprava voleb prezidia a budoucí řízení práce Komory volených zástupců pracovišť ČSAV – návrh Z. Brandla

Z. Brandl navrhl, aby plénum Komory sestavilo podle bodu III.2.c Usnesení pléna Komory ze dne 12. 3. 1990 kandidátku o 3 × 8 kandidátů. Ze všech těchto 24 zvolených kandidátů by bylo vytvořeno rozšířené nové předsednictvo Komory, které by se scházelo v delších intervalech a zajišťovalo vazbu mezi 12 členovou reprezentací Komory v prezidiu a plénum.

V odůvodnění uvedl, že již dnes je zřejmé, že členové PK a členové jádra hlavních komisí, se díky nesmírně časové náročnosti těchto funkcí dostávají do určité izolace od svých vlastních ústavů. Pro budoucích 12 členů prezidia bude práce ještě náročnější. Proto by „širší předsednictvo“ mohlo tuto vazbu zlepšit a převzít i některé dílčí úkoly.

PK s předloženým návrhem souhlasilo.

XVII. Projednávání stanovisek centrálních orgánů k návrhu pravidel pro provádění vědecko-realizační činnosti na pracovištích ČSAV (SAV) – viz též bod XIII. 10 PK 20. 3. 1990 (bod IV. Pres.)

K projednání tohoto bodu přizván J. Medal. Po bouřlivé diskusi bylo hlasováním rozhodnuto, že pravidla mohou platit do 31. 12. 1991, musí být zapracovány požadavky PK o možnosti využití prostředků získaných vědecko-realizační činností pro rozvoj základního výzkumu.

XXVI. Informace o žádosti redaktora č. Nature o rozhovor s členy PK

V. Fučík seznámil přítomné se žádostí redaktora zmíněného časopisu a upozornil, že vědecký sekretář obdobný rozhovor odmítá. PK se dohodlo, že se s panem redaktorem sejde 4. dubna po jednání prezidia, hodina bude přesně dohodnuta s pí. Maxovou.

Ze zasedání 10. 4.:

II. Jmenování B. Schneidra členem PK (na místo J. Závady)

Předsednictvu byl představen B. Schneider, který zaujal místo J. Závady, který byl z členství v PK svolněn. (viz bod XIV. 12. PK 3. 4. 1990).

III. Návrh na zřízení komise pro výchovu

Návrh připravil Z. Brandl. Komise bude mít za úkol rekonstrukci Rady prezidia ČSAV a předsednictva SAV pro vědeckou výchovu. Jejím prvním úkolem bude vypracovat stanovisko k otázce aspirantur a jejich pojetí v novém vysokoškolském zákoně, k pojetí tzv. velkých doktorátů. PK s návrhem souhlasilo a pověřilo Z. Brandla, M. Bezděka, P. Lukáše, E. Neustupného a V. Fučíka vypracováním příslušného materiálu pro jednání prezidia ČSAV 18. dubna t.r.

IV. Příprava vysokoškolského zákona

K tomuto bodu přizván V. Roskovec z ministerstva školství. PK byl předložen poslední paragrafovaný návrh zákona, nad nímž se rozpoutala tradičně bouřlivá diskuse. Hlavní připomínky směřovaly jako ve všech minulých jednáních k problematice aspirantur, titulatury a s tím související otázce výhradního práva vysokých škol na poskytování vzdělání.

PK pověřilo V. Fučíka, P. Lukáše, Z. Brandla a M. Havelku vypracováním připomínek k vysokoškolskému zákonu za PK.

V. Příprava zprávy o činnosti ČSAV pro FS

B. Schneider referoval o činnosti tzv. svodné komise, která vypracovává definitivní znění zprávy. Zpráva obsahuje asi 20 stran materiálu a 22 stran příloh. Nyní tato tříčlenná skupina připraví asi čtyřstránkový svodný referát pro A. Delonga – místopř. vlády.

IX. Rada prezidia ČSAV pro mezinárodní spolupráci – rekonstrukce

Návrh vychází z usnesení PK 27. března 1990, přijatého pod bodem XXV. Jádrem je zahraniční komise PK: J. Komárek, K. Jungwirth, P. Peňáz, z ostatních zástupců Komory byli jmenováni do Rady Dusbábek, J. Pánek, J. Syka, S. Černý, M. Havelka.

X. Návrh na ustavení Komise pro rozvoj buněčných a genových manipulací

Návrh uvedl V. Hančil. PK zřízení této komise bude podporovat.

XI. Rekonstrukce vědeckých kolegií ČSAV

Členům PK, kteří byli pověřeni kontrolou návrhů na rekonstrukci vědeckých kolegií, bylo připomenuto, že jsou povinni platnost návrhů stvrdit podpisem.

Návrh zprávy o změnách v ČSAV po 17. listopadu 1989 pro Bulletin ČSAV

Návrh připravil Z. Brandl. Celé číslo by mělo být věnováno zachycení demokratizačního procesu v ČSAV, všech změn, k nimž došlo po 17. listopadu minulého roku. Cílem je zajistit informovanost všech pracovníků Akademie a současně i širší veřejnosti. Je bezpodmínečně nutné překonat přetrvávající názor, že se ČSAV změny netýkají, že „Akademie spí“, jenž je vyvoláván – bohužel – trvajícím informačním stínem, v němž demokratizační proces v ČSAV probíhá. PK pověřilo tímto úkolem A. Kostlána, Z. Brandla, M. Havelku a P. Vlasáka.

XIX. Převody devizových prostředků na zahraniční cestu – komplikace v mimopražských ústavech

P. Peňáz informoval PK o komplikacích, které vznikly na brněnských pracovištích v souvislosti s delimitací zmíněných prostředků. Vzhledem ke složitosti se THS těchto ústavů brání přebírání, resp. zpracování této agendy. PK se usneslo, že bude trvat na delimitaci této agendy i na mimopražské pracoviště. Děkuje zahraničnímu odboru za ochotu, s níž se nabídl pokračovat jako dříve ve vedení této agendy, ale nadále by měl provádět jen kontrolu účtů vyhotovených na příslušných THS.

XXIII.. Otázka rekonstrukce pomocných orgánů prezidia ČSAV

K tomuto bodu byl předložen písemný návrh, vypracovaný sekretariátem ředitele UP.

V otázce rušení některých orgánů souhlasilo PK bez výhrad. K rušení KOVS předložil námět na další vedení agendy této rušené komise Z. Brandl: Navrhuje nahradit komisi gremiem předsedů společností, které si zvolí svoji radu (výbor, předsednictvo) a předsedu. Těto radě by prezidium svěřilo řízení agendy společnosti (finanční), které zůstanou přidruženy při ČSAV.

K otázce rekonstrukce některých orgánů byly následující návrhy PK: Komise prezidia ČSAV pro posuzování vědecké kvalifikace pracovníků.

– návrh Z. Brandla – vzhledem k platným zákonům musí komise fungovat jako nadresortní orgán. Proto by mimoakademickí členové měli být jmenováni jednotlivými institucemi. Akademickou složku, v počtu cca 20 osob navrhnou vědecké rady skupin ústavů z jednotlivých odd. věd, a to z pracovníků s nejvyšší odbornou kvalifikací. Počet členů ČSAV v této komisi není třeba paritně respektovat, protože činnost komise se jich již netýká, jejich členství v ní se však nevylučuje. Návrhy za jednotlivé odd. věd zajistí: P. Vlasák (I. odd.), B. Schneider (II. odd.), M. Havelka a A. Kostlán (III. odd.).

Resortní atestační komise ČSAV pro atestaci vědecko-technických pracovníků

členy této komise by měli být zástupci z ČSAV v Komisi pro posuzování vědecké kvalifikace pracovníků.

Komise prezidia ČSAV pro vědecké informace

návrh na rekonstrukci P. Peňáze: komise bude smysuplným orgánem jen tehdy, bude-li fungovat účinná zpětná vazba mezi ZK ÚVI a jednotlivými ústavy v otázkách –

– nákupu zahraniční literatury,
– využívání systému vědeckých informací,
– vybavování pracovišť technikou (reprografickou, výpočetní).

K tomu je zapotřebí komisi v tomto smyslu rekonstruovat a zajistit spolupráci s Komisí pro výpočetní techniku.

P. Peňáz proto navrhuje pověřit A. Vítka a Jiřího Zahradila sestavením návrhu na nové složení komise a nového organizačního a jednacího řádu. S oběma jmenovanými již bylo v tomto smyslu jednáno.

Komise prezidia ČSAV pro dopravu a spoje

návrh P. Vlasáka. Komise vznikla spojením Komise pro dopravu a Komise pro spoje jako jediný poradní orgán prezidia ČSAV se silnou vazbou na FMDS. Po rekonstituuování v roce 1988 má 12 odborných skupin. Vzhledem k perspektivě rozvoje dopravní a spojové infrastruktury by měla pokračovat ve své činnosti. Uvažovat by se mohlo o mírné redukci počtu členů.

Komise prezidia ČSAV pro vodní hospodářství

P. Vlasák doporučuje, aby v činnosti pokračovala jako poradní a expertní orgán, a to zejména v problematice vodních zdrojů, úpravy a zásobování vodou, vlivu hydrotechnických staveb, meliorací a vodní dopravy a energetiky na životní prostředí. V komisi se uvažuje o možné redukci počtu členů a o vytváření ad hoc skupin k jednotlivým řešením otázek.

Rada prezidia ČSAV pro koordinaci meziresortní spolupráce v otázkách obrany

J. Kadlec navrhuje zrušit. •

Rada prezidia ČSAV pro vědeckou spolupráci s ministerstvem vnitra ČSFR

– V. Fučík navrhuje zrušit.

Redakční kruh časopisu Věstník ČSAV

PK navrhuje pozastavit, projednat v červnu.

Řídící komise ČSAV pro péči o pracovníky

PK navrhuje zrušit, agenda patří odborům.

Společná komise ČSAV a SAV pro ASŘ

P. Lukáš navrhuje rekonstituuovat.

PK se dohodlo s A. Šachem, že komise budou reorganizovány postupně.